

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

1. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΦΟΡΜΕΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τα αίτια

- ▶ Η στροφή του ενδιαφέροντος της Αθήνας προς τη **Δύση** (Αδριατική-Ιόνιο) προκαλεί **αντίδραση της Κορίνθου**, η οποία είναι σύμμαχος της Σπάρτης, επειδή θεωρεί ότι απειλούνται τα οικονομικά της συμφέροντα στις δυτικές θάλασσες.
- ▶ Η **πολιτειακή διαφορά** Αθήνας - Σπάρτης δημιουργεί αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ τους.
- ▶ Η αριστοκρατική Σπάρτη βλέπει με **καχυποψία** την αύξηση της δύναμης της δημοκρατικής Αθήνας.

Οι αφορμές

- ▶ Η ανάμιξη της Αθήνας στη διαμάχη Κέρκυρας-Κορίνθου για την **Επίδαμνο (Δυρράχιο)** οξύνει την αντιπαλότητα με Κόρινθο.
- ▶ Οι Κορίνθιοι ωθούν σε αποστασία από την αθηναϊκή συμμαχία την **Ποτίδαια** (432π.Χ.).
- ▶ Σε αντίποινα ο Περικλής απαγορεύει στα πλοία των **Μεγαρέων**, συμμάχων της Σπάρτης, να αγκυροβολούν σε λιμάνια της αθηναϊκής συμμαχίας και να διεξάγουν εμπόριο. Αυτό όμως παραβιάζει τις τριακοντούεις σπονδές.

Σε συνέδριο στη Σπάρτη αποφασίζεται ο πόλεμος εναντίον της Αθήνας το 431 π.Χ.

Φάσεις του πολέμου

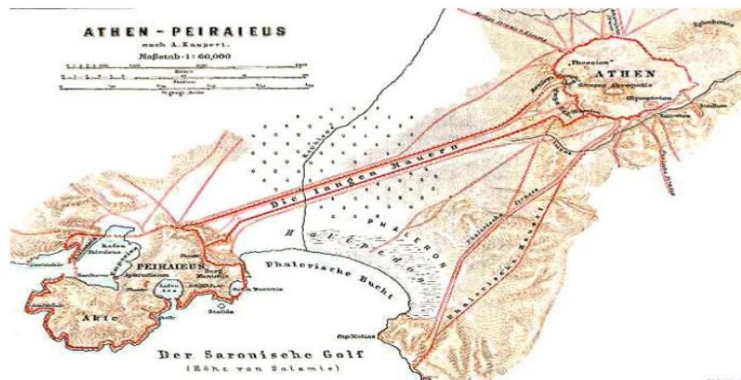
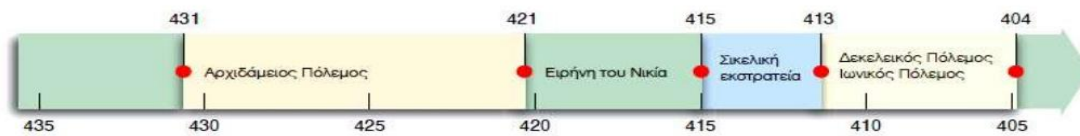
Ο πόλεμος κράτησε με διακοπές 27 χρόνια και χωρίζεται σε τρεις φάσεις:

- ◆ **Αρχιδάμιος** πόλεμος (431-421 π.Χ.)
- ◆ **Σικελική** εκστρατεία (415π.Χ.-413 π.Χ.)
- ◆ **Δεκελικός** πόλεμος (413-404 π.Χ.)

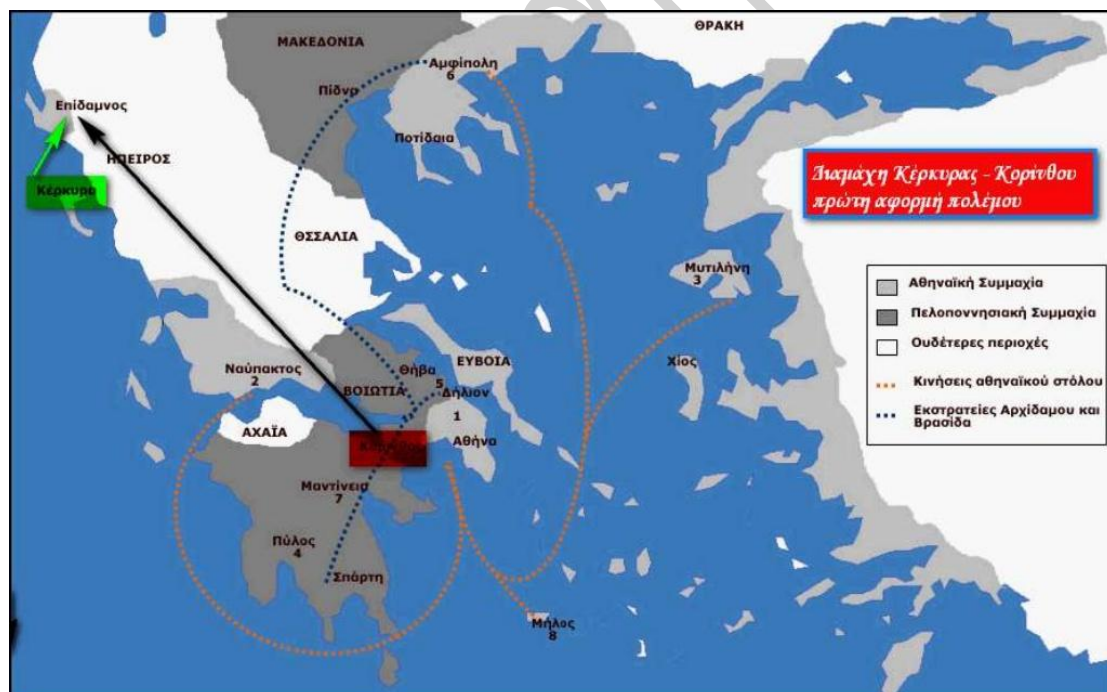
Α΄ φάση του πολέμου, Αρχιδάμιος πόλεμος (431-421 π.Χ.)

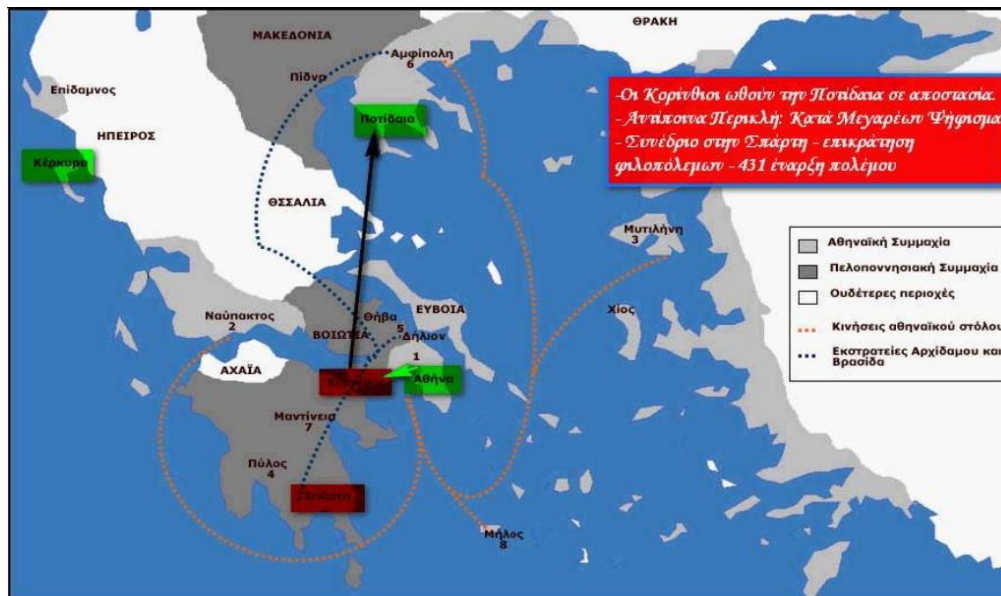
- * Οι Θηβαίοι εισβάλλουν στην Πλαταιά, φιλική πόλη της Αθήνας.
 - * Ο βασιλιάς της Σπάρτης, Αρχίδαμος λεηλατεί την ύπαιθρο της Αθήνας → οι Αθηναίοι καταφεύγουν στην οχυρωμένη πόλη.
 - * 430 π.Χ. η Αθήνα αποδεκατίζεται από το λοιμό. Θύμα είναι και ο Περικλής → οι Αθηναίοι χάνουν το ηθικό τους. Την εξουσία παίρνουν οι δημαγωγοί.
 - * 428 π.Χ. η Λέσβος και άλλες πόλεις αποστατούν από την αθηναϊκή συμμαχία αλλά η Αθήνα καταπνίγει τη αποστασία.
 - * 425 π.Χ. οι Αθηναίοι καταλαμβάνουν το νησί Σφακτηρία στην Πύλο και συλλαμβάνουν πολλούς Σπαρτιάτες → η Σπάρτη ζητάει ειρήνη αλλά η Αθήνα αρνείται.
 - * 422 π.Χ. Μάχη στην Αμφίπολη της Χαλκιδικής. Οι Σπαρτιάτες με αρχηγό τον Βρασίδα και οι Αθηναίοι με τον Κλέωνα. Στη μάχη και οι δύο φονεύονται.
- Έτσι έχουμε το **τέλος** του πολέμου.

Με το Νικία, αρχηγό του αριστοκρατικού κόμματος της Αθήνας υπογράφεται συνθήκη ειρήνης για πενήντα χρόνια (**Νικίειος ειρήνη**).

▲ Τα Μακρά τείχη: μεγάλο οχυρωματικό έργο που περιέβαλλε Αθήνα και Πειραιά και μεταμόρφωσε ουσιαστικά τις δύο πόλεις σε απόρρητο τεχνητό νησί.

◀ Αττικό
ερυθρόμορφο
αγγείο. Το αγγείο
δείχνει έναν
πολεμιστή την ώρα
που αποχαιρετά
τη σύζυγο και τους
γονείς του, πριν
φύγει για τον πόλεμο,
430 π.Χ. περίπου.
Μόναχο (Γερμανία),
Κρατική
Αρχαιολογική
Συλλογή.

■ Ποια ήταν τα συμπτώματα του λοιμού, όπως περιγράφεται από το Θουκυδίδη;

Εγώ που αρρώστησα ο ίδιος και είδα με τα μάτια μου άλλους ν' αρρωσταίνουν, θα περιγράψω την αρρώστια και τα συμπτώματά της, ώστε, αν τύχει και ξανάρθει ποτέ, να τα έχει ο καθένας υπόψη του και να ξέρει την αρρώστια και να πάρει καλά τα μέτρα του [...]. Στην αρχή με δυνατούς πονοκεφάλους, ψηλό πυρετό, με φλόγωση των ματιών, που κοκκίνιζαν [...]. Μετά η αρρώστια κατέβαινε προκαλώντας δυνατό βήχα. Όταν κατέβαινε στην καρδιά, προκαλούσε μεγάλη αναταραχή και εμετούς. Μετά τους περισσότερους τους έπανε λόξυγγας που προκαλούσε δυνατούς σπασμούς [...]. Η αρρώστια διαπερνούσε όλο το σώμα [...]. Πολλοί σώθηκαν, άλλοι έμειναν παράλυτοι στα άκρα τους. Άλλοι πάθαιναν αμνησία [...]. Η αρρώστια ήταν τέτοια, ώστε οι λέξεις δεν φτάνουν για να την περιγράψει κανείς, και χτυπούσε τόσο βαριά, ώστε δεν ήταν δυνατόν ν' ανθέξει ανθρώπινη φύση.

Θουκυδίδης, Ιστορία Β

Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος

